
ÖTÜKEN

İKİNCİ SERİ

CİNGÖZ RECAİ
KİBAR SERSERİ

PEYAMİ SAFA
SERVER BEDİ

NOTLANDIRARAK YENİ HARFLERE AKTARAN
EROL ÜYEPAZARCI

CİNGÖZ RECAİ, FANTOMALARA,
ARSEN LÜPENLERE TAŞ ÇIKARAN, CİN OĞLU CİN,
ÇAPKIN VE KİBAR BİR İSTANBUL SERSERİSİDİR.
SERGÜZEŞTLERİNİ OKURKEN İNSANIN PARMAĞI
AĞZINDA KALIR.

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1341
EDEBÎ ESERLER: 710

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI
16267

ISBN 978-605-155-724-3

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12
İnternet: www.otuken.com.tr
E-posta: otuken@otuken.com.tr

Editör: Göktürk Ömer Çakır
Kapak Tasarımı: Zafer Yılmaz
Dizgi-Tertip: Ötüken
Kapak Baskısı: Yeditepe Ofset
Baskı: Mega Basım Yayın San. Ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
34310 Haramidere İstanbul • Tel: 0212 412 17 00
Sertifika Numarası: 12026
İstanbul- 2018

İÇİNDEKİLER

TÜRK POLİSİYE EDEBİYATINDA ÖNEMLİ BİR İSİM:
SERVER BEDİ ve KAHRAMANI CİNGÖZ RECAİ (Erol Üyepazarcı).....7

CİNGÖZ GELDİ!.....27
ESRARLI KÖŞK.....53
KARANLIKTA BİR IŞIK.....79
KADIN CİNAYETİ.....103
DÜŞMAN ŞAKASI.....127
TÜTÜNCÜNÜN ÖLÜMÜ.....149
AYNALI DOLAP.....173
TATAVLA CİNAYETİ.....197
SON MUVAFFAKİYET.....219
CİNGÖZ'ÜN AKIBETİ.....241

TÜRK POLİSİYE EDEBİYATINDA ÖNEMLİ BİR İSİM:

SERVER BEDİ ve KAHRAMANI CİNGÖZ RECAİ

1924, bütün zamanların en tanınmış Türk polisiye roman kahramanı Cingöz Recai'nin ilk öykülerinin yayınlandığı yıldır. Bu öykülerin yazarı Server Bedi takma adını kullanan Peyami Safa idi.[1]

Peyami Safa, Cingöz Recai öykülerini kaleme aldığında 25 yaşındaydı. Kendi adıyla *Gençliğimiz* (1922), *Siyah Beyaz Hikayeler* (1923), *Süngülerin Gölgesinde*'yi (1924) ve en önemli romanlarından biri olan *Mahşer*'i (1924) yazmıştı.Bu arada biten İstiklal Savaşı sonrası, Kuva-yı Milliye'nin komutan ve siyaset adamlarını tanıtan risale niteliğinde kitapçıkları da P.S. inisyallerini kullanarak kaleme almıştı.[2] O dönemlerdeki yakın dostu şair Necip Fazıl Kısakürek'le birlikte genç kuşağın en tanınmış iki yazarı idiler. Kariyerinin bu erken döneminde bile, yaşamını, yalnızca yazarak kazanmayı planladığı anlaşılıyor.

Peyami Safa, yaşamını yazarak kazanmayı planlarken; herhalde, kendisine yalnızca para kazandıracak ama edebi ününe ve geleceğine bir katkıda bulunmayacak kitaplar yazmayı da öngörmüştü. *"Sanat endişeleri için değil de geçimi için çok çabuk yazdığı, bir edebi değer atfetmediği romanlarında"*[3] kendi ismini kullanmamayı yeğledi ve annesi Server Bedia'nın adından hareketle Server Bedi takma adını kullandı.

Beşir Ayvazoğlu, Peyami Safa'nın bu takma adı ağabeyi İlhami Safa'dan devraldığını ve ilk olarak 1919 yılında *Yirminci Asır* gazetesinde *Asrın Hikâyeleri* başlığı altında yazdığı,

---

[1] Meraklısına not: Peyami Safa'yı tanımak için bu konuda en kapsamlı ve kanımızca Türk edebiyatındaki en başarılı biyografi çalışmalarından da biri olan şu esere başvurulabilir: Beşir Ayvazoğlu, *Peyami*, İstanbul 1998, 1. bsl. Ötüken Neşriyat.

[2] Bu kitaplarda söz konusu edilen kişiler Atatürk, İsmet İnönü, Fevzi Çakmak, Kazım Karabekir, Yakup Şevki Paşa, Ali Fuat Cebesoy, Refe Bele ve Rauf Orbay'dır.

[3] Behçet Necatigil, *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, İstanbul 1985, s. 282.

sıradan okuyucuların hoşuna gidecek aşk öykülerinde kullandığını belirtiyor.[4]

Server Bedi'nin ortaya çıkmasını gerektiren bir neden de 1930'lu yılların başına kadar Peyami Safa'nın tam bir bohem hayatı yaşamasıdır. Fikret Adil, *Asmalımescit 74* adlı anı kitabında Server Bedi, Eşref Şefik, İbrahim Çallı, Necip Fazıl, Elif Naci, Mesut Cemil, Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, Mahmut Yesari ve kendisinden oluşan grubun öyküsünü çok çarpıcı bir şekilde anlatır. Bu grup kelimenin gerçek anlamıyla bohemdir, Fikret Adil'in anlatışıyla *"üzerinde hiç çalışmadıkları yayınlanmamış eserlerinden söz eden dejenere ve çanak yalayıcı"* sahte bohemlerle alakaları yoktur. *"Hakiki bohem her şeyden önce çalışır ve sanat eseri meydana getirir, eğer bu eserde devrinin ilerisine geçerse ve anlaşılmazsa bu onun suçu değildir. Bohem pekâlâ para kazanır ama bütün kazancını bir günde bitirebilir ve zaman telakkisi yoktur."*[5]

Peyami Safa, Server Bedi takma adıyla, bütün yazarlık hayatında yalnız polisiye romanlar değil pek çok başka kitap da yazacaktır. Seyfettin Özege Kataloğu ve diğer kaynaklarda yapılan bir araştırma; 1928 yılına kadar yazarın, Server Bedi imzasıyla inceleme konumuz olan polisiye yapıtların dışında 24 adet çoğu aşk romanı olan kitap yazdığını göstermektedir.[6] Bunlar arasında sonraları Latin harfleriyle de basılacak *Alnımın Kara Yazısı, Karım ve Metresim, O Kadınlar* gibi tanınmış kitapları da vardır.

Peyami Safa daha ileri yıllarda da Server Bedi olarak pek çok kitaba imzasını atacaktır.[7] Yazdığı bu kitapların çoğu aşk romanlarıdır ve muhatap aldığı okuyucu kitlesince çok tutulmuştur; bazılarının ikinci hatta üçüncü baskıları yapılmıştır.[8] Bu kitaplar içinde kişisel kanımızca, Peyami Safa'nın yazarlık kumaşının pırıltılarını içeren yapıtlar da vardır; örneğin *Cumbadan Rumbaya* (1936), *Sözde Kızlar* (1938) ve Joseph Kessel'in ünlü romanı *Belle de jour*'un adaptasyonu olan *Bir Kadının Günahları* bu nitelikte kitaplardır. Server Bedi'nin dilimizdeki en iyi polisiye romanlardan biri olan *Selma ve Gölgesi* adlı eserini de bunlara katabiliriz.[9] Cingöz Recai öykülerinin de bu sınıflama içine girebileceğini düşünüyoruz. Rahmetli yazar da Adile Ayda'ya verdiği bir mülakatta Server Bedi adıyla yazdığı eserleri içinde Cingöz Recai öykülerine ayrı bir yer ayırmıştır.[10]

Peyami Safa'nın Server Bedi adı altında çok satan kitaplar yazması her zaman karşıtlarınca eleştirilmiştir. Aslında yazarın geçinebilmek için hiç durmadan ucuz aşk romanları ve polisiye öyküler yazması onun bir yerde trajedisini oluşturmaktadır. Bu trajediyi o dönemdeki yakın arkadaşı Necip Fazıl şu ünlü esprisi ile çarpıcı bir şekilde yansıtmıştır:

" - Nerede kalıyorsun?
- Peyami'de.
- O nerede oturuyor?
- Cingöz Recai 'nin evinde."[11]

Usta şairin anılarında anlattığı bu olay ilginçtir; ama Necip Fazıl'ın anılarında hiç değinmediği bir nokta ise Server Bedi'ye özenip *Meş'um Yakut* isimli bir polisiye roman yazmasıdır. İddialı ve egosu yüksek şair; polisiye romanın en zor alt türü olan ve ancak çok usta yazarlarca cesaret edilebilen *"kapalı oda muamması"* şeklinde bir roman yazmaya koyulmuş

[4] Beşir Ayvazoğlu, *adı geçen eser*, s. 143.

[5] Beşir Ayvazoğlu, *adı geçen eser*, s. 140.

[6] Kayhan Emiroğlu, "Peyami Safa'nın Eski Harfli Eserleri Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi", *Müteferrika*, Sayı: 23, İstanbul 2003, s. 185-200.

[7] Bugünlerde yayınlanacak bir kitabımız için yaptığımız araştırmada Peyami Safa'nın Server Bedi adı altında 61 roman kaleme aldığını tesbit ettik.

[8] Mesela *Alnımın Kara Yazısı*, *Deli Gönlüm*, *Hep Senin İçin* 3 kez; *Sözde Kızlar* 14 kez basılmıştır.

[9] Server Bedi'nin gerek Cingöz Recai gerekse diğer polisiye romanları değerli akademisyenler Seval Şahin, Didem Ardalı Büyükarman ve Banu Öztürk'ün gayretleriyle Ötüken Neşriyat tarafından yakın zamanda neşredilecektir.

[10] Adile Ayda, *Böyle İdiler Yaşarken*, Ankara, 1984, s. 184.

[11] Necip Fazıl Kısakürek, *Bâbıâli*, İstanbul, 1976, 2. bsl., s. 90.

ama sonunda çok başarısız bir eser ortaya çıkarmıştır. 1928 yılında yayınlanan bu romanından daha sonraları hiç söz etmeyecektir.

Bu eleştiriler özellikle 1930'lu yıllarda iyice belirginleşecektir. Örneğin Kemal Tahir, daha sonra kendi de yapacağı takma adla polisiye romanı yazma işini, dostu Ziya İlhan'a yazdığı mektupta sarakaya alacak ve Peyami Safa'nın çok satan Cingöz Recai öykülerini şöyle eleştirecektir:

"Vâlâ Beyimiz [Vâlâ Nurettin] *harıl harıl Cin Ali maceralarını kaleme alıyor, her hafta çıkan Arsen Lüpen çevirileri her perşembe ahalinin yolunu kesiyor. Peyami ise Cingöz Recai'den 70.000 kitap bastıracakmış. Almış yürümüş bu hal... Sen de bu misillu ciltler yazsana... Meşhur olursun, dâhi olursun da sâyende biz de sâyeban oluruz."*[12]

Dönemin önemli eleştirmeni Nurullah Ataç da bu eleştiri kafilesine katılacak ve 1935 yılı başında Latin harfleriyle Cingöz Recai dizisi forma forma yeniden yayınlanmaya başladığı zaman, *Son Posta* gazetesindeki bir yazısında Peyami Safa'yı yine bu konuda alaylı bir dille eleştirecektir. Olay, Peyami Safa'nın, Nurullah Ataç'ın eleştiri anlayışını, *Hafta* dergisinde *"Nurullah Ataç'ın eserler ve insanlar hakkındaki hayranlıklarını gizleyerek acı bir dudak buruşuğu halinde ve istihfaflarını gizleyerek zoraki bir medih halinde yazılar yazması mizacı kadar yaşama zaruretlerinden doğmaktadır"* diyerek tenkit etmesiyle başlar. Bu epey sert eleştiriye yanıt veren Nurullah Ataç; kendini uzun uzadıya savunduktan sonra yazısının sonunda belden aşağı bir vuruşla intikamını alacaktır:

"Peyami Sefa'yı severim, arkadaşımdır; kendisiyle pek az konuda anlaşırız... Hayır Peyami Safa'ya kızmadım. Çünkü yazısı bana yeni bir şey göstermedi; benim için ne düşündüğünü bilirim. Ben ona yine arkadaşlık etmeye çalışayım. Peyami Safa'ya herhangi bir bildiğinden, kardeşinden de yakın, kendi kadar yakın olan arkadaşı Server Bedi, [Cingöz Recai]'yi yeniden forma forma çıkarıyor. Okuyun, kış geceleri eğlendirir."[13]

[12] Cengiz Yazoğlu (Hazırlayan) Kemal Tahir, *Notlar: 5 / 1950 Öncesi - Şiirler ve Ziya İlhan'a Mektuplar*, İstanbul 1990, s. 123.

Peyami'nin bu eleştiriye yanıtı kısa ve anlamlıdır:

"Bir sual: Acaba müstear imza ile polis ve cinayet romanları yazmış olduğum için Son Posta'da bana sataşan Nurullah Ataç'a hayran olduğu muharrirlerin de bu nevi eserler üstünde müstear, hatta öz adlarının bulunduğunu isbat edersem, artık pek bayatlayan ve hiç değeri kalmayan o tarizinde ısrar eder durur mu?"[14]

Peyami Sefa 1930'lu yılların ortasında Nazım Hikmet ile giriştiği kalem kavgasında ise bu kez kendisi Cingöz Recai ismini kullanarak rakibini küçümseme yoluna gidecektir. Nazım Hikmet'in;

"Sen çıkmadın
çıkardılar karşıma seni!
Kıllı, kara elleriyle tutup enseni,
gövdeni yerden bir karış kaldırdılar, sonra birdenbire
bırakıp yere
seni pantalonumun paçasına saldırdılar!
Bir düşün oğlum,
bir düşün yetimi Safa"

diye başlayan ve Peyami Safa'yı yeren "Bir Provokatör Üzerine Hücum Denemeleri" isimli şiirine verdiği yanıtta Cingöz Recai'yi Nazım Hikmet'e muhatap tutar. Kendisini *Müstensihi (Suretini çoğaltan): Server Bedi* olarak gösterir. Şiir, Nazım Hikmet'inki gibi serbest vezinle yazılmıştır ve başlığı "Cingöz Recai'den Nazım Hikmet'e"dir ve Nazım'ın şiiriyle aynı ağırlıkta hakaretler içerir:

" Gel bakayım
Lüle lüle, kıvrım kıvrım, samur saçlı,
pamuk tenli al yanaklı sarı papam,

[13] Nurullah Ataç, "Bir Arkadaşa Karşılık", 5 İkincikanun 1935, *Son Posta* gazetesi, s. 4.

[14] Beşir Ayvazoğlu, *adı geçen eser*, s. 146.

gel bakayım anam, babam
gel bakayım yetimlikle maytap eden paşazâdem
güzel âdem!
.....
alıştığın gibi
alışıp yılıştığın gibi
seni hergün dizlerimde hoplatayım...

Server Bedi, polisiye öykü ve romanlarını çeşitli kahramanlar üzerine kurmuştur. Bunların en ünlüsü Cingöz Recai'dir. Ayrıca polisiye roman tanımına rahatlıkla girebilecek ve belirli kahramanların söz konusu olmadığı diğer yapıtları da vardır.

Server Bedi'nin polisiye yapıtlarını iki başlık altında incelemek mümkündür. Bu iki başlıktan biri Amerikalıların *dime novels* dedikleri, bizim dilimize *onparalık öyküler* diye çevirdiğimiz 16 - 32 sayfa arasında değişen polisiye hikâyelerdir. Tarafımızdan hazırlanan kitaplarda rahmetli yazarın bu kapsamdaki Cingöz Recai öyküleri kronolojik sırayla incelenecektir. Server Bedi'nin gerçek birer polisiye roman olan yapıtlarını ise yayınevimiz yine kronolojik sırayı gözönüne alarak yayınlayacaktır. Bu muhteva içinde gazetelerde tefrika halinde kalmış iki romanı da kitaplaştırılacaktır.

BÜTÜN ZAMANLARIN EN TANINMIŞ TÜRK POLİSİYE ROMAN KAHRAMANI: CİNGÖZ RECAİ

Server Bedi, 1924 yılında kahramanı Cingöz Recai olan bir polisiye dizi kaleme aldı. Bu dizi 10 kitaptan oluşuyordu ve başlığı *"Cingöz Recai'nin Harikulâde Sergüzeştleri Serisi"* idi. Bir yıl sonra yine 10 kitaptan oluşan ikinci Cingöz Recai dizisi yayınlandı; bu dizinin ismiyse *"Cingöz Recai Kibar Serseri Serisi"* idi.

Bu diziler okuyucu tarafından hemen benimsendi ve çok tutuldu. İlk dizi 1924'teki ilk baskısından sonra 1926 ve 1927'de iki kez daha basıldı; İkinci dizi de 1926'da tekrar basıldı.

Cingöz Recai'nin ilk dizisindeki kitapların adları şöyledir:

1- *Cingöz'ün Kız Kaçırması*, 2 - *Nazar Boncuğu*, 3 - *Kasa Başında*, 4 - *Anadolukavağı'nda Cinayet*, 5 - *Elmaslar İçinde*, 6 - *Kanlıca Vak'ası*, 7 - *Kumaş Parçası*, 8 - *Yangın Yerinde*, 9 - *Cingöz Tehlikede*, 10 - *Cingöz Kafeste*.

İkinci dizide çıkan kitaplarsa şu adları taşımaktadır:

1- *Cingöz Geldi*, 2 - *Esrarlı Köşk*, 3 - *Karanlıkta Bir Işık*, 4 - *Kadın Cinayeti*, 5 - *Düşman Şakası*, 6 - *Tütüncünün Ölümü*, 7 - *Aynalı Dolap*, 8 - *Tatavla Cinayeti*, 9 - *Son Muvaffakiyet*, 10 - *Cingöz'ün Akıbeti*.

Bu iki dizi kitabın basım ve yayıncısı Orhaniye Matbaası'dır. Bu 20 kitabın hepsi 32 sayfa olup onparalık öyküler formatında, her biri birbirinden bağımsız bir öykü içermektedir. Kitapların kapakları renkli resimlidir.

Server Bedi 1925 yılında ilk Cingöz Recai dizisini tamamladıktan sonra, onparalık öykü formatı dışında 301 sayfalık *Cingöz'ün Esrarı* adında gerçek anlamda bir polisiye romanında da kahramanının uzun soluklu bir macerasını kaleme aldı.

Server Bedi Cingöz Recai'yi ilk dizinin sonunda hapisten kaçırmış, *Cingöz'ün Esrarı* romanında da yine hapse düşürmüş ama yine hapisten kaçmayı başaran Cingöz'ü Amerika'ya göndermiş, ikinci dizide Amerika'dan geri döndürüp, çeşitli başarılı maceralardan sonra ezeli düşmanı "Serhafiye Mehmet Rıza"ya yakalatıp hapse attırmış ve öykülere noktayı koymuştur.

Server Bedi'nin Cingöz Recai serüvenlerini bitirmek istemesi, tıpkı Sir Arthur Conan Doyle'un Sherlock Holmes'ü "Final Problem" adlı öyküsünde ezeli düşmanı Mortimer ile birlikte öldürüp sonra da okuyucuların isteğiyle diriltmesiyle benzeşir.

Cingöz Recai tutkunu okuyucuların isteklerine cevap vermek zorunda kalan Server Bedi, ilk önce onun tamamen benzeri *Cıva Necati* tiplemesini yaratmış; sonra bununla da yetinmeyerek yeni tipler bulmuştur. Bu yeni tiplerin ikisi Cingöz

Recai paralelinde serüvenler yaşayan *Çekirge Zehra* ve *Tilki Leman* adlı iki kadın kahramandır. Bu arada yazarımız, hırsız-hafiye olan Cingöz Recai karşıtı bir kahraman yani polis - hafiye olan *Kartal İhsan* adlı bir yeni tipinin maceralarını da kaleme almıştır. Ama bütün bu çabaları okuyucu nezdindeki *"Cingöz Recai"* imajının yerini tutamamıştır.

Bu durumda Server Bedi, tıpkı Arthur Conan Doyle gibi ilk kahramanına dönmek zorunda kalmıştır.

Bunun ilk işaretini, Cıva Necati dizisi için yazdığı *Madam Çiviciyan'ın Gerdanlığı* isimli öyküsünde kitabın üstünde yer alan *Cıva Necati'nin Harikulâde Maceraları* yazısındaki *Cıva Necati* sözcüklerinin üstünü çizip karalayıp *Cingöz Recai* yazdırarak verdi. Artık Cıva Necati ölmüş, gerçek kahramanımız Cingöz Recai hakkı olan yerine dönmüştü.

Cıva Necati'yi Türk Neşriyat Yurdu - Şark ve Maarif Kitaphanesi yayınlıyordu. Cıva Necati dizisinden 12 kitap çıkmıştı. Bunların adları şöyledir:

1 - *Bacadan Çıkan Duman*, 2 - *Alevlerden Sonra!*, 3 - *Esrarlı Dolap*, 4 - *Mişon'un Definesi*, 5 - *Bodrumda Kalanlar*, 6 - *Tiyatro Baskını*, 7 - *Bir Düğün Gecesi*, 8 - *İnci Tesbih Sirkati*, 9 - *Altın Dolu Küp*, 10 - *Zifiri Karanlıklarda*, 11 - *Çalınan Vasiyetnâme*, 12 - *Japon Masası*.

Server Bedi'nin bu dizi için yazacağı son 4 kitap ise Eylül 1927'de artık Cıva Necati diye değil Cingöz Recai adı altında yayınlandı; bu kitaplar şunlardır:

1 - *Madam Çiviciyan'ın Gerdanlığı*, 2 - *Soyulan İngiliz*, 3 - *Banka Soygunu*, 4 -*Kanlı Mektup*.

1928 yılında ise aynı yayımcı; *"Yeni Cingöz'ün Maceraları"* başlığı altında 9 kitaplık bir seri yayınlayacağını ilan etti. Bu kitaplar şunlardı:

1 – *Üç Buçuk Parmak*, 2 - *Ölüme Doğru*, 3 - *Gece Yolcusu*, 4 - *Derinden Gelen Sesler*, 5 - *Tren Soygunu*, 6 - *Cingöz'ün Hediyesi*, 7 - *Bir Gece Yarısı*, 8 - *Hırsıza Karşı Hırsız*, 9 - *Boğaziçi'nde Bir Gece*.[15]

Ancak yukarıdaki 9 kitaptan birincisi olan *Üç Buçuk Parmak* yayınlanmış, diğerleri yayınlanmamıştır. Bunun nedeni 1928'de Latin harflerinin kabulünün sonunda basın yaşamında oluşan duraklama olmalıdır.

Yine 1928 yılında ama Latin harflerinin kabulünden epey önce Server Bedi, Gündoğdu Matbaa ve Kitaphanesi'nin yayınladığı yeni bir Cingöz Recai dizisi kaleme aldı. Dizinin adı *"Sherlock Holmes'e Karşı Cingöz Recai"* idi. Bu diziden 15 kitap çıktı. Kitaplar tamamen onparalık öyküler formatında 16'şar sayfalık kısa öykülerdi. Dizideki kitaplarda, Cingöz Recai'nin amansız rakibi Serhafiye Mehmet Rıza'nın daveti üzerine İstanbul'a gelen Sherlock Holmes ve Doktor Watson ile kahramanımızın mücadeleleri söz konusu edilmekteydi. Bu diziden çıkan kitapların listesi aşağıdadır:

1 - *Kaybolan Adam*, 2 - *Karanlıkta Hücum*, 3 - *Han Baskını*, 4 - *Yerin Dibinde Sesler*, 5 - *Gece Tuzağı*, 6 - *Ateşten Gözler*, 7 - *Sekiz Adım Kala*, 8 - *Al Kanlar İçinde*, 9 - *Gece Kuşları*, 10 - *İmdat*, 11 - *Şeytani Tuzak*, 12 - *Sahte Sherlock*, 13 - *Domuz Sokağı Vak'ası*, 14 - *Polis Tuzağı*, 15 - *Cingöz' ün Ziyafeti*.

Bu şekilde Server Bedi'nin 1928 yılına kadar kaleme aldığı onparalık öykü formatındaki Cingöz Recai öyküleri 40 adet olur. Bunlara 12 adet Cıva Necati öykülerini de eklemek gerekir; çünkü bu öyküler Latin harfleriyle yeniden basılırken Cingöz Recai öyküleri olarak basılmışlardır. Bu kabul ile toplam öykü sayısı 52'dir. Daha aşağıda da değineceğimiz gibi Latin harflerinin kabulünden sonra Türk Neşriyat Yurdu'nun çıkardığı *"Türk Romanları"* isimli dizide Server Bedi'nin söz konusu ettiğimiz Arap harfleriyle basılmış bu öyküleri başka adlarla yayınlanmıştır. Örneğin bir Cıva Necati öyküsü olan *"Tiyatro Baskını"*, bir Cingöz Recai öyküsü olarak *"İnci Gerdanlık"* adıyla piyasaya sürülmüştür. Bu dizide çıkan bütün öyküler Arap harfleriyle çıkan öykülerin yeni isimlerle

[15] *Türk Romanları-Nüsha-i Fevkalade*, İstanbul, 1928 Mart, s. 41.

çıkanları olup burada zikredilmeyecektir, çünkü yeni öyküler değillerdir.

Server Bedi, Latin harflerinin kabulünden sonra onparalık öykü formatında Cingöz Recai hikâyelerinden ziyade Cingöz Recai romanları yazmayı yeğlemiştir. Bunun saptayabildiğimiz istisnaları ülkemizin ilk ve tek dedektif dergisi olan *Dedektif Magazin* dergisinin Ocak 1950'de çıkan 3. sayısında yayınlanan "Zümrüt Gözler" isimli öykü ile Yusuf Ziya Ortaç'ın ünlü mizah dergisi *Akbaba*'da yayınlanan birkaç hikâyedir.

1930'lu yıllarda kaleme aldığı *Arsen Lüpen İstanbul'da - Cingöz Recai ile Birlikte ve Karşıkarşıya* başlıklı kitabı 15 forma olarak satılmasına karşın bir bütünlük arz eden gerçek bir polisiye roman hüviyetindedir.

Server Bedi'nin onparalık öykü formatındaki bu 52 yapıtı, Latin harfleriyle de birçok kereler basılmıştır.

İlk olarak yukarıda değindiğimiz gibi eski Cingöz Recai öyküleri isimleri değiştirilerek *"Cingöz Recai'nin Harikulâde Sergüzeştleri"* başlığı altında Türk Neşriyat Yurdu tarafından 1930 yılında *"Türk Romanları"* dizisinden haftada iki kez olmak üzere yayınlanmıştır. 1935'te Şark Kütüphanesi yayını olarak *"Cingöz Recai'nin Harikulâde Maceraları"* başlığı altında 20 fasikül olarak yukarıda sözünü ettiğimiz ilk iki 10'ar kitaplık Cingöz Recai serisi yayınlanmıştır. Kitaplar, o günlerde moda olan büyük boyda (23 cm.) fasiküller halinde basılmıştır. 20 fasikül 264 sayfalık tek cilt halinde de satışa sunulmuştur.

1944 yılında Güven Yayınevi, onparalık öyküler formatındaki Cingöz Recai hikâyelerinden 24 tanesini yine *"Cingöz Recai'nin Harikulâde Maceraları"* başlığı altında basmıştır. Bu seride; yukarıda söz konusu ettiğimiz ilk seriden *Cingöz'ün Kız Kaçırması* dışında kalan 9 kitap ile ikinci serinin 10 kitabı ve evvelce Cıva Necati dizisinde çıkan 5 kitap *(Bacadan Çıkan Duman, Alevlerden Sonra, Esrarlı Dolap, Mişon'un Definesi, Tiyatro Baskını)* bulunmaktadır.

Aynı yıl yine Güven Yayınevi, *"Sherlock Holmes'e Karşı Cingöz Recai"* dizisini de ilk kez Latin harfleriyle yayınlamıştır. Bu dizi 1953'te Sabri Özakar tarafından üçüncü kez yeniden basılacaktır.

Cingöz Recai'nin onparalık öykü formatındaki kitaplarının onun ölümünden sonraki basımları 1974 - 1980 arası Damla Yayınevi'nce gerçekleştirilmiştir. Yayınevinin anlaşılmaz bir şekilde "Çocuk Kitapları, Cingöz Serisi" diye yayınladığı kitaplar yukarıda tanımladığımız 52 kitaptan bazılarıdır. Kitaplar yayınlanırken kronolojik bir sıra güdülmemiş ve işin en kötü tarafı bazı hikâyelerdeki erotik sahneler anlamadığımız bir nedenle sansürlenerek yayınlanmıştır. Saptayabildiğimiz kadarıyla bazı kitaplar bu dizide, bu yıllar arasında birkaç kez basılmıştır.[16]

Nihayet 1999 yılında yine aynı yayınevi lüks bir ambalaj içinde yine Cingöz Recai öykülerini, Server Bedi'nin bazı diğer öykü ve romanlarıyla birlikte basmış ama bu baskıda da bu polisiye hikâyeleri; öykülerin kronolojik sıralarına dikkat etmeden ve dolayısıyla öykülerin birbiriyle ilişkilerini gözardı ederek yayınlamış ve böylece okuyucunun Cingöz Recai öykülerinden alacağı zevkin eksik kalmasına neden olmuştur. Yine anlamsız bir şekilde sansür uygulamış; bu arada kanımızca yazara da büyük bir saygısızlık yaparak kitapların üzerine yazar adı olarak Server Bedi değil Peyami Safa yazmıştır. Bu şekilde hareket etmekle yayıncı, pazarlama(!) açısından bir yarar mı ummuştur bilmiyoruz ama rahmetli Peyami Safa'ya yapılan saygısızlık ortadadır.

Bu şekilde 75 yılda en az 5 kez yayınlanan Cingöz Recai öyküleri; düzensiz ve sansürlü yayınlanmasına karşın birçok kuşak tarafından beğeni ile okunmuş ve Cingöz Recai, bütün zamanların en tanınmış yerli polisiye kahramanı nitelemesini hakkıyla kazanmıştır.

CİNGÖZ RECAİ ÖYKÜLERİNİN NİTELİKLERİ

Cingöz Recai öyküleri hiç şüphe yok ki yerli bir Arsène Lupin uyarlamasıdır. Server Bedi ile Cingöz Recai arasında-

[16] Örneğin *Mişon'un Definesi* adlı kitabın 1975, 1978 ve 1980 yıllarında basılmış örnekleri kütüphanemizde mevcuttur.